

Частична предварителна оценка на въздействието

Институция: Министерство на образованието и науката	Нормативен акт: проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет
☒ Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет	☐ Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:
Лице за контакт: Галина Дреновска, директор на дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката	Телефон и ел. поща: Телефон: 02 9217 643 e-mail: g.drenovska@mon.bg

Настоящата частична предварителна оценка на въздействието на проекта на Постановление на за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет, с който се предлагат промени в Постановление № 103 от 31 май 1993 г. за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина (ПМС № 103/1993 г.) и Постановление № 228 от 20 май 1997 г. за приемане на граждани на Република Македония за студенти в държавните висши училища на Република България (ПМС № 228/1997 г.) е изготвена в подкрепа на усилията на Министерството на образованието и науката за усъвършенстване на нормативната уредба при осъществяването на прием за обучение в държавни висши училища, както и подобряване на водената до момента политика по отношение на българските общности в чужбина и гражданите на Република Северна Македония.

1. Проблем/проблеми за решаване:

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

Проблем 1

Съгласно чл. 5а, ал. 2 от ПМС 103/1993 г. приемът се осъществява въз основа на приложимите нормативни актове и Правила за приемане на студенти, докторанти и специализанти, утвърдени от министъра на образованието и науката. Съобразно сега действащите правила за академичната 2021/2022 година кандидатите от Република Северна Македония, представили документ за българска народност, могат да кандидатстват за местата за обучение само по едно от двете постановления – ПМС № 103/1993 г. или ПМС № 228/1997 г. (чл. 6 от Правилата). По време на кампанията за прием за учебната 2021-2022 година на част от македонските граждани ДАБЧ е дала отказ за български произход, предвид последните изменения в нормативната уредба. На кандидат-студентите от Република Северна Македония по реда на ПМС 103/1993 г. за обучение в ОКС „бакалавър“ и „магистър“ след средно образование, поради липса на документи, доказващи българска народност, Министерството на образованието и науката предоставя възможност да кандидатстват за свободните места след първото класиране по реда на ПМС № 228/1997 г. Поради това се оказва, че местата за граждани на Република Северна Македония по реда на ПМС №

228/1997 г. не са достатъчни, по реда на ПМС № 228/1997. Проблемът е разгледан от Постоянната междуведомствена комисия по въпросите на образователната дейност сред българите в чужбина, създадена с Решение на Министерския съвет № 465 от 2011 г. и назначена със Заповед № РД 09-1739 от 29.11.2013 г. на министъра на образованието и науката, изменена със Заповед № РД 09-1332 от 28.06.2021 г. Комисията организира и координира образователната политика на българската държава по отношение на българите, живеещи извън Република България (вкл. Република Северна Македония).

Във връзка с гореизложеното проблемът, който следва да се разреши е следният:

Кандидатите от Република Северна Македония са ограничени при кандидатстване за местата за обучение и по двете постановления, като правят избор между едно от тях; максималният брой на местата за кандидатстване за граждани на Република Северна Македония по реда на ПМС № 228/1997 г. не са достатъчни; кандидатите по ПМС № 228/1997 г. нямат възможност да преминават обучение по български език през първата година на обучението си; също така ПМС № 103 не допуска освобождаване от такса за кандидатстване на кандидат-студентите, не дава възможност за обучение на докторанти и специализанти в научните организации, както и не е ясно регламентирано, че лицата, приети и дипломирали се в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ и получили постоянно пребиваване и българско гражданство могат да продължат обучението си в следваща образователно-квалификационна или научна степен.

Приемането на измененията и допълненията на ПМС 103/1993 г. и ПМС № 228/1997 г. ще допринесе за укрепване, разширяване и оптимизиране на провежданата дългогодишна политика от страна на българската страна за привличане на чуждестранни представители от българска народност и граждани на Република Северна Македония в български висши училища.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Разрешаването на описаните по-горе проблеми не може да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности. То може да се реализира единствено чрез приемане на изменения и допълнения в Постановление № 103/1993 г. и Постановление № 228/1997 г. Това ще даде възможност за създаването на условия за ефективно изпълнение на политиките за осъществяване на образователна дейност за граждани от българска народност от чужбина, както и граждани на Република Северна Македония.

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

В сега действащата нормативна уредба са налице ограничения и стойности, обуславящи възникването и продължаването на гореописаните затруднения. Установените проблеми не могат да бъдат решени в рамките на съществуващото законодателство.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

Неприложимо

1.6. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки на нормативния акт.

2 Цели:

С предлаганите промени в ПМС № 103/1993 г. и ПМС № 228/1997 г. се цели разширяване на достъпа и укрепване на връзките между държавите чрез образованието като едно от приоритетните направления на българската политика по отношение на Република Северна Македония и осъществяване на образователна дейност сред българските общности в чужбина.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

Пряко заинтересовани страни:

Всички кандидат-студенти, кандидат-докторанти и специализанти от българска народност в чужбина и граждани на Република Северна Македония.

Проектът за изменение ще има пряко въздействие спрямо висшите държавни училища като институции от системата на висшето образование в Република България.

Косвено заинтересовани страни:

Косвено въздействие проектът за изменение ще има спрямо работодателите като ползватели на специалисти, обучавани в системата на висшето образование в Република България, а същевременно и върху цялото общество по отношение подготовката на кадри и развитието на демографските тенденции в страната.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

1. Варианти на действие.

Идентифицирани са следните варианти на действие от страна на държавата:

Вариант 1 – да не се предприема нищо (Без действие);

Вариант 2 – извършване на регулаторна намеса (Приемане на проекта за изменение);

Вариант 3 – нерегулаторна намеса (запазване на съществуващата нормативна уредба, като се предвидят мерки, които не са свързани с промени в нормативната уредба).

Анализ на въздействията:

4.1. По проблем 1:

Вариант 1 „Без действие“:

Описание:

Вариант 1 означава да не се предприемат никакви действия. Ако се приложи Вариантът „Без действие“ ще продължат да съществуват констатираните ограничения както за гражданите, така и за висшите училища. Това от своя страна обуславя недостатъчна ефективност, обхват и

достъпност на политиките, насочени към привличане и осигуряване на условия за включване в образователния процес в системата на висшето образование в страната на представители на българската народност от чужбина и граждани на Република Северна Македония.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При изготвянето на настоящата оценка не са идентифицирани положителни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни при прилагането на Вариант 1.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Прилагането на Вариант 1 ще окаже негативни въздействия по отношение на заинтересованите страни, както следва:

Кандидат-студентите от българска народност в чужбина и гражданите на Република Северна Македония ще са изправени пред възможен риск от ограничен или недостатъчен достъп до институциите от системата на висшето образование в Република България.

Косвено негативно въздействие ще има Вариант 1 спрямо работодателите, бизнеса и институциите, които в качеството си на потенциални потребители, ще се лишат от бъдещи специалисти от области на знанието, изучавани в сферата на висшето образование в страната.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Прилагането на **Вариант 1** няма специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на **Вариант 1** няма да окаже въздействия върху малките и средните предприятия.

Административна тежест:

Прилагането на **Вариант 1** няма да повлияе върху административната тежест.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Приемане на проекта на Постановление за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет“:

Описание:

В ПМС № 103/1993 г. се предлагат изменения и допълнения са в следните насоки:

- разширяване на кръга на изключенията за кандидатстване и прием по реда на постановлението на определени категории лица:

- лица от българска народност, които не притежават документ по ал. 2 на чл. 1, но ползват български език, самоопределят се като лица от български произход, както и за тях са налице определени изисквания.
- лица, които имат особени заслуги за укрепване на българската духовност, за съхраняване на националното самосъзнание, бит и култура сред българските общности в чужбина.

- конкретизиране на ангажиментите и взаимодействието между институциите за прием на студенти и докторанти да се осъществява съобразно Правилата за дейност на Постоянната междуведомствена комисия за образователната дейност сред българите в чужбина, създадена с Решение на Министерския съвет;
- освобождаване от такса за кандидатстване на кандидат-студентите;
- даване на възможност за обучение на докторанти и специализанти в научните организации;
- да се даде възможност на лицата, приети и дипломирали се в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ по реда на постановлението, да могат да продължат обучението си на следваща образователно-квалификационна или научна степен.

В ПМС № 228/1997 предлаганите изменения и допълнения са в следните насоки:

- увеличаване на броя на местата за прием от 150 на 300;
- регламентиране на възможност за прием на докторанти;
- студентите, приети по реда на това постановление, през първата година на обучението си да преминават и обучение (езикова подготовка) по български език, организирано и провеждано от висшите училища в департаменти, отговарящи на изискванията на Закона за висшето образование;
- да се регламентира възможността на гражданите на Република Северна Македония с българска народност да кандидатстват по реда на двете постановления.

С предлаганите промени в ПМС № 103/1993 г. се цели усъвършенстване на нормативната уредба при осъществяването на прием за обучение в държавни висши училища, както и подобряване на водената до момента политика по отношение на българските общности в чужбина. Промените в ПМС № 228/1997 г. са насочени към разширяване и укрепване на образованието като едно от направленията с голям приоритет на българската политика по отношение на Република Северна Македония.

В резултат на измененията ще бъде оптимизирана нормативната уредба по отношение на приема на кандидат-студентите от българска народност в чужбина и гражданите на Република Северна Македония.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Прилагането на Вариант 2 ще окаже положителни въздействия по отношение на заинтересованите страни, както следва:

Ще разшири достъп на студенти от Република Северна Македония, които ще могат да кандидатстват за местата за обучение и по двете постановления, без да им налага избор между едно от тях; ще увеличи броя места за обучение по реда на ПМС № 228/1997 г. и ще позволи през първата година на обучението им да преминават езиков курс по български език; ще освободи от такси за кандидатстване кандидат-студентите; ще даде възможност за обучението им като докторанти и специализанти и в научните организации; приетите от тях и дипломирали се в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ ще могат да продължат обучението си в следваща образователно-квалификационна или научна степен.

Косвено позитивно въздействие приемането на предложените промени ще има и за работодателите, бизнеса и институциите, в качеството им на потребители на повече потенциални специалисти. Непреки позитивни въздействия би имало и върху цялостното демографско развитие на обществото, с привличането и оставането на висококвалифицирани специалисти от българската народност в страната.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При изготвянето на настоящата оценка не са идентифицирани отрицателни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни при прилагането на Вариант 2.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Прилагането на **Вариант 1** няма специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на **Вариант 1** няма да окаже въздействия върху малките и средните предприятия.

Административна тежест:

Прилагането на **Вариант 1** няма да повлияе върху административната тежест

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 3., „Нерегулативна намеса“:

Описание:

Вариант 3 означава да се запази съществуващата нормативна уредба, като се приложат нерегулаторни мерки. В конкретния случай този вариант не може да бъде реализиран, тъй като цитираните изменения не могат да се осъществят чрез саморегулиране от страна на нито една от заинтересованите страни. В тази връзка Вариант 3 е свързан с липса на предвидимост на действията и последствията от тях.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Вариант 3 няма да има положително въздействие за нито една от заинтересованите страни, тъй като нерегулативната намеса не би могла да осигури постигане на целта, заложена в предложеното изменение.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Прилагането на Вариант 3 обуславя риск от некоректни практики и непредвидимост на действията.

Чрез нерегулативна намеса не може да се преодолеят ограниченията, свързани с дефинирания проблем, засягащ всички заинтересовани страни. В тази връзка Вариант 3 не е препоръчителен за прилагане.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Прилагането на Вариант 3 няма специфични въздействия.

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на Вариант 3 няма да окаже въздействие върху малките и средни предприятия.

Административна тежест:

Прилагането на Вариант 3 няма да повлияе върху административната тежест.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

5.1. По проблем 1:

		Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2	Вариант 3
Ефективност	Цел: Повишаване качеството и ефективността на висшето образование	3	1	3
Ефикасност	Цел: Повишаване качеството и ефикасността на висшето образование	3	1	3
Съгласуваност	Цел: Повишаване качеството и ефективността на висшето образование	3	1	3

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степента, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степеня, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степеня, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степеня, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

6. Избор на препоръчителен вариант:

По проблем 1: Вариант 2 „Приемане на проекта на Постановление на за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет“

Вариант 2 е препоръчителен вариант на действие спрямо решаването на посочения проблем.

Аргументите за това са свързани със следното:

1. Вариант 2 се отличава с най-висока степен на ефективност, във връзка с неговата целесъобразност и с най-висок потенциал за постигане на целите.
2. Вариант 2 се характеризира с най-висока степен на ефикасност сред идентифицираните варианти на действие, с оглед на ефекта за заинтересованите страни и за обществото.
3. Вариант 2 съдържа най-голям потенциал за изпълнение на държавната политика, насочена към повишаване достъпа и осъществяване на образователна дейност за граждани от българска народност от чужбина, както и граждани на Република Северна Македония . В тази връзка той се отличава с най-висока степен на съгласуваност.

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

- Ще се увеличи
- Ще се намали
- Няма ефект

Прилагането на Вариант 2 няма да окаже въздействие по отношение на административната тежест.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

- Да
- Не

Прилагането на Вариант 2 няма да засегне съществуващи регулаторни режими и услуги.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

Да

Не

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Проектът на акт не засяга МСП.

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са налице потенциални рискове от прилагането на Вариант 2.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

Да

Не

Не се изисква извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици.

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

1. Постановление № 103 на МС от 31.05.1993 г. за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина, <https://www.mon.bg/upload/22409/pms103-1993.pdf> ;
2. Постановление № 228 на МС от 20.05.1997 г. за приемане на граждани на Република Македония за студенти в държавните висши училища на Република България, (обн. - ДВ, бр. 48 от 04.06.1993 г.; ... изм. и доп., бр. 9 от 31.01.2020 г.) (публ. 18.02.2020 г.) https://www.mon.bg/upload/4144/pms_228_97_chuzdi_st_izmenno_2013.pdf ;
3. Решение № 437 от 02.06.2021 г. на Министерския съвет за утвърждаване броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища и научните организации на Република България през учебната 2021 – 2022 година (публ. 07.06.2021 г.) https://www.mon.bg/upload/26576/21RH437_broj-studenti_07062021.pdf
4. Приложение № 5 Брой на приеманите за обучение студенти, граждани на Република Северна Македония, съгласно Постановление № 228 на Министерския съвет от 1997 г. за приемане на граждани на Република Македония за студенти в държавните висши училища на Република България, по професионални направления, по специалности, по специалности от регулираните професии и по форми на обучение за учебната 2021 – 2022 година (публ. 07.06.2021 г.) <https://www.mon.bg/upload/26579/21RH437-pril5-07062021.pdf>
5. Закона за българското гражданство и Закона за чужденците в Република България <https://www.aba.government.bg/pages/normativna-uredba/110>
6. Закон за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 27.12.1995 г., ...; изм. и доп., бр. 17 от 25.02.2020 г.) (акт. 25.02.2020 г.), достъпно на: <https://www.mon.bg/bg/57> , както е индексирано на 05.07.2021 г.;

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

Име и длъжност: Галина Дреновска – директор на дирекция „Висше образование“

Дата: 10.11.2021 г.

Подпис: